

**Seletuskiri haridus- ja teadusministri 16. mai 2023. a määruse nr 14
„Sektoritevahelise mobiilsuse toetamine“ elluviimiseks toetuse andmise tingimused ja
kord“ muutmise eelnõu juurde**

1. Sissejuhatus ja eesmärk

Käesolev määrus kehtestatakse perioodi 2021-2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakendamise seaduse § 10 lõike 2 alusel.

Määruse muutmise vajadus tulenes eelkõige toetavate tegevuste ühikuhinna muutumisest vastavalt kehtivale metoodikale. Lisaks on tegevuste toetamisel ilmnenu vajadus tuua dokumenti sisse viide kehtivale Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL) 2021/1058 (24. juuni 2021), kuna esitatavatel taotlustel võib olla puutumus jäätmete kõrvaldamise ja fossiilkütustega. Määruse sõnastust muudetakse ja määrusest jäetakse välja liigselt seatud piirangud taotlejale, kellel ei olnud varasemalt lubatud esitada rohkem taotlusi kui 2 täiskohaga isiku palga ulatuses samaaegselt. Eelpooltoodud piirang oli takistuseks suurematele asutustele ja ettevõtetele, kellel on võimekus palgata rohkem isikuid samaaegselt. Muudatuste tegemise vajadus on ilmnenu esimene avatud taotlusvooru käigus ning on olulised järgmise taotlusvooru sujuvaks läbiviimiseks.

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Haridus- ja Teadusministeeriumi teadus- ja arendustegevuse poliitika osakonna peaekspert Pille Pikker (735 0215, pille.pikker@hm.ee), strateegia- ja finantsosakonna finantsvaldkonna välisvahendite juht Inge Oopkaup (735 0279, inge.oopkaup@hm.ee), nõunik Ragne Hoff (735 0306, ragne.hoff@hm.ee), välisvahendite nõunik Pirkko Kulanurm (735 0161, pirkko.kulanurm@hm.ee), strateegilise planeerimise valdkonna peaekspert Meelis Aunap (735 0105, meelis.aunap@hm.ee) ning õigus- ja personalipoliitika osakonna õigusnõunik Kadi Mölder (735 0234, kadi.molder@hm.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Määruse **paragrahvi 1 lõikeid 4 ja 5** täiendatakse ja sõnastatakse selliselt, et riigiabi või vähese tähtsusega abi (VTA) võib anda kõikide määruses toetatavate tegevuse elluviimiseks. Kehtiva sõnastuse kohaselt saab riigiabi/VTA-d anda ainult teadlase ja teadmussiirdedoktorandi palkamiseks, kuid esimesse taotlusvooru esitatud projektide põhjal on selgunud, et ka tippspetsialisti rahastamisel võib tekkida riigiabi/VTA andmise vajadus.

Määruse **paragrahvi 2 punkti 3** mõistet täiendatakse, juhaks kui meetme raames on kavas palgata isikuid välismaa ülikoolidest või TA asutustest. Kui meetme abil soovetakse palgata isikut välismaa kõrgkoolist, peab selle asutuse tunnustamise kohta andma kinnituse ENIC/NARIC keskus.

Paragrahvi 2 punkti 14 mõistet täpsustatakse. Tippspetsialistina käsitletakse käesolevas määruses juhte, eksperte ja nõunikke, kes omavad mistahes valdkonnas kõrget erialast ettevalmistust (Välismaalaste seadus § 106 lg 3, ESCO ametite klassifikaator). Tippspetsialist on ekspert, kes rakendab oma teadmisi, mõistmist ja võimeid olemasolevate protsesside käiguhoidmisel ja täiustamisel või uute teadmiste ja tehnoloogiate loomisel ja hindamisel. Tippspetsialist lahendab keerulisi probleeme uuenduste, loovuse ja arendamise abil. Tippspetsialistil on kõrgharidus ja vähemalt 5-aastane teadus- või arendustegevuse või innovatsiooni alane töökogemus; või ta juhhib vähemalt 3-aasta vanust ettevõtet, kelle majandusaasta aruandes kajastub kaupade või teenuste müük, ta kuulub ettevõtte juhtkonda või nõukokku vmt või ta on omas valdkonnas tunnustatud ekspert kas Eestis või välismaal.

Tippspetsialisti kvalifikatsiooni hindamise aluseks on tema poolt esitatud dokumendid, sh tööandjaga töölepingu sõlmimise aeg, seotus vastava valdkonna projektidega (juhul, kui neid on) jne. Kirje olemasolul võib taotlusesse tuua teadlase puhul viite ETISE lehele.

Paragrahvi 5 lõiked 5 ja 6 tunnistatakse kehtetuks, kuna esialgu määruses seatud tingimus (asutuse kohta võib esitada taotluse kuni kahe täiskohaga töötava isiku palkamiseks samaaegselt) piirab liialt suuremaid asutusi, kellel on soovi ja võimekust palgata korraga rohkem isikuid kui hetkel lubatud. Lõigete kehtetuks tunnistamisega võetakse seatud piirang maha ja esitatavate taotluste arvule piirangut ei seata.

Määruse **paragrahvi 5 täiendatakse lõikega 12** ning tuuakse sisse viide Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele, mis seab piirangud tegelemiseks jäätmete kõrvaldamise ja fossiilkütustega.

Abikõlbmatud on Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1058 (24. juuni 2021), mis käsitleb Euroopa Regionaalarengu Fondi ja Ühtekuuluvusfondi, artiklis 7 nimetatud investeeringuid, sh ka inimressurssi. Nimetatud artiklis märgitakse abikõlbmatuks investeeringud nutika spetsialiseerumise fookusvaldkondadega puutumuslikel teemadel mh

- jäätmete prügilasse ladustamisel v.a olemasolevate prügilate dekomisjoneerimiseks, ümberkorraldamiseks või ohutuks muutmiseks nii, et sellised investeeringud ei suurendaks prügilate võimsust;
- jäätmepõlvkude käitlemise rajatiste võimsuse suurendamisel v.a investeeringud tehnoloogiasse, et võtta jäätmepõlvkudest saadud materjale taaskasutusse ringmajanduse eesmärgil;
- fossiilkütuste tootmise, töötlemise, transpordi, jaotuse, ladustamise või põlemisega seotud tegevustel v.a tahketel fossiilkütustel töötavate küttesüsteemide asendamine gaasikütel töötavate süsteemidega määruses märgitud eesmärkidel, gaasi ülekande- ja jaotusvõrkude laiendamise ning nende kasutusotstarbe muutmise, ümberehitamise või moderniseerimise määruses märgitud alatingimusel, avalikuks kasutamiseks ette nähtud keskkonnasõbralikesse sõidukitesse ja elanikkonnakaitse- ja tuletõrjeteenistusse projekteeritud ja ehitatud või kohandatud sõidukitesse.

Lisaks on piirata tegevuseks ka tuumajaamade dekomisjoneerimine või nende rajamine ning investeeringud selliste kasvuhuonegaaside heitkoguste vähendamise, mis tulenevad direktiivi 2003/87/EÜ I lisas loetletud tegevustest.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2018/1999 artikli 2 punkti 62 järgi on fossiilkütusteks taastumatud süsinikul põhinevad energiaallikaid nagu tahked kütused (mh kivisüsi, turvas, pruunsüsi, põlevkivi, maagaas ja nafta).

Näiteks, kui põlevkivi väärimise aluseks tegevuseks küsitakse toetust, siis see on abikõlblik juhul, kui selle käigus ei teki fossiilseid kütuseid ja energiaallikaid ehk projekt peab panustama kliimanetraalsusse. Samuti ei tohi tegevus panustada olemasolevasse põlevkivitööstusse ehk energeetika valdkonda ega olla sellega seotud. Turbaalade puhul peavad tegevused olema piiritletud seni kaevanduses olevate aladega ja jääkide väärimisega. Eelduseks ei tohi olla, et võetakse kasutusele uued turbaalad ehk kaasneb täiendav CO₂ heide. Ühtlasi ei sobi turvas ka energiaallikaks, kuna on fossiilkütus.

Tegevuste elluviimisel peab toetuse saaja veenduma, et tegevused on vastavuses Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1058 (24. juuni 2021), artiklile 7 ja „ei kahjusta oluliselt“ põhimõttega, mille kohaselt tuleb vältida kahju keskkonna eesmärkide saavutamisele. Rakendusüksus jälgib uurimisprojektide ellu viimisel nimetatud tingimuste täitmist.

Määruse **paragrahvi 7 lõige 3** sõnastust täpsustatakse ja selgitatakse, et tegevus 3 (teadmussiirdedoktorandi palkamine) toetust makstakse siis, kui doktorant õpib samaaegselt ülikooli doktoriõppes. Toetuse abikõlblikkuse perioodi lõpp seotakse nominaalse õppeajaga, mille andmed on võimalik saada EHISest (Eesti hariduse infosüsteem) või ülikooli poolt väljastatud tõendist. Toetust makstakse maksimaalselt 48 kuud projekti abikõlblikkuse perioodi jooksul. Projekti tegevus peab jääma ajavahemikku 1. jaanuar 2022 kuni 31. august 2029.a.

Määruse **paragrahv 18 lõige 2** sõnastust korrigeeritakse. Taotluse esitamise hetkel kehtinud ühikuhinda tegevuste elluviimiseks võidakse projekti kestvuse jooksul korrigeerida. Korrigeeritud ühikuhind kohaldub toetuse andmise tingimuste muudatuse jõustumisest. Varem rahastatud projektidel on toetuse saajal võimalus jätkata projekti taotluse rahuldamise otsuses sätestatud ühikuhindadega. Kui toetuse saaja soovib taotleda uute ühikuhindade rakendamist, tuleb tal esitada rakendusüksusele sellekohane avaldus toetuse rahuldamise otsuse muutmiseks. Kuna ühikuhinna muutusega kaasneb ka taotlejapoolne omafinantseeringu suurenemine, tuleb taotlejal avalduses kinnitada, et omafiantseeringu katmine on talle jõukohane. Struktuuritoetuse registris SFOS teeb projekti eelarve suurenemise kohta märke ja lisab infosüsteemi vajalikud muudatused rakendusüksus. Riigiabi saavatel toetuse saajatel ühikuhinda ei muudeta.

Eelnõu lisa, millega kehtestatakse standardiseeritud ühikuhinna kasutamine tegevuses „Sektoritevahelise mobiilsuse toetamine“ muudetakse, kuna ühikuhinna arvestuse aluseks olevad andmed on muutunud. Palgatavale teadlasele ja tippspetsialistile makstavat ühikuhinda korrigeeritakse juhul, kui palgakulude kasv analüüsitud sektorites on Statistikaameti andmetel kasvanud rohkem kui 7%. Teadmussiirdedoktorandi toetuse puhul võetakse arvesse Rahandusministeeriumi suvist majandusprognoosi ning ühikuhinda korrigeeritakse juhul, kui keskmise palga prognoositav nominaalkasv Rahandusministeeriumi majandusprognoosi kohaselt on kasvanud rohkem kui 5%. Ühikuhind fikseeritakse määruse lisana ning uus hind hakkab projektidele kehtima alates toetuse andmise tingimuste muudatuse jõustumisest. Riigiabi saavatel toetuse saajatel ühikuhinda ei muudeta.

Teadlase ja tippspetsialisti ühikuhinda ei muudeta, kuna palgakulude kasv analüüsitud sektorites ei ole piisavalt kasvanud. 2022. aasta andmetele tuginedes võrreldes hetkel kehtiva ühikuhinnaga (4434 vs 4171 eurot) on palgakulude kasv arvestuslikult 6% ja seetõttu nende tegevuste ühikuhinda ei korrigeerita.

Teadmussiirdedoktorandi ühikuhinda korrigeeritakse, kuna keskmine brutokuupalk ja 2024. aasta Rahandusministeeriumi suvise majandusprognoosi alusel arvestatud keskmine kuupalk ning nende alusel arvestatud keskmise palga nominaalkasv on suurem kui 5%. Uueks ühikuhinnaks kehtestatakse 2935 eurot.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu vastab Euroopa Liidu õigusele ja on kooskõlas riigisiseste õigusaktidega.

4. Määruse mõjud

Määrus viiakse kooskõlla Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega, milles piiratakse võimalusi tegelemiseks fossiilsete maavaradega. Muudatusega korrigeeritakse hetkel kehtivaid ühikuhindu, mis võiks motiveerida rohkemaid ettevõtteid taotlema toetust teadmussiirdedoktorantide palkamiseks. Lisaks jäetakse välja piirav tingimus samaaegselt esitatavate taotluste arvu kohta. Piirava tingimuse väljajätmine võib suurendada esitatavate taotluste arvu. Lisaks tehakse täpsustusi tekstis.

5. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

6. Eelnõu koostamine

Eelnõu koostati Rahandusministeeriumi ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumiga ja saadeti arvamuse avaldamiseks Riigi Tugiteenuste Keskusele, SA-le Eesti Teadusagentuur ning Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutusele. Muudatusettepanekutega on arvestatud.

Katrin Kiisler
teadus- ja arendustegevuse poliitika osakonna juhataja